

Lục Tỉnh Tân Văn

六省新聞

ADMINISTRATION
ET RÉDACTION:
162, RUE PELLERIN, SAIGON

GIÁ BÁN:
Nam-kỳ, Trung-kỳ và Cao-mao
Mỗi năm 63 00
Sáu tháng 3 50
Ba tháng 2 90
Mua báo thì kể từ ngày
mồng 1 và ngày 15 mỗi tháng
mà phải trả tiền trước.

MỖI TUẦN LÊ RA BA KỶ:
NGÀY THỨ HAI, NGÀY THỨ TƯ VÀ NGÀY THỨ SÁU
Mỗi số bán lẻ 0 50
TELEPHONE N° 476 Adresse télégr. : LUCIEN-SAIGON

GIÁ BÁN:
BẮC-KỲ, LAO, ĐÀI-PHÁP
VÀ THUỘC ĐẠ.
Mỗi năm . . . . . 7 \$ 00
Sáu tháng 4 00
Ba tháng 2 25
On s'abonne sans frais dans
tous les bureaux de poste.

POUR LES ANNONCES, s'adresser
à SAIGON: Aux bureaux du Journal.
à HANOI: Aux bureaux du Trung-
Bắc-Tân-Văn.
On traite à forfait pour les
contrats de longue durée. Les
prix sont payables d'avance.

RƯỚC QUAN TOÀN-QUYỀN QUAN TOÀN-QUYỀN TỚI HUẾ

Theo lời **Bổn-Báo** đã đăng truyền.
Bữa Chúa-Nhật, lúc tám giờ rưỡi ban mai, quan Toàn-quyền **ALBERT SARRAUT**, ngồi xe lửa riêng, tới SAIGON.
Lúc xe chưa tới ga, vừa lối tám giờ, thì các quan và các đầu hội đã tựu nơi nhà xe lửa Saigon chực tiếp. Ga xe lửa và đường từ ga tới dinh quan Toàn-quyền đều có treo cờ rực rỡ, tổ dẫu Saigon mừng tiếp ngài.
Khi xe quan Toàn-quyền đến, các quan Langsa và Annam, cũng có hai ông quan Triều Annam vàng mạng Hoàng-Đế, tới chờ

dưa quan Toàn-quyền về Mậu-quốc, là ông **NGUYỄN-HỮU-BAI** Hiệp-biện Bộ-lại với ông **NGÔ-ĐÌNH-KHÔI** là An-Sát Phú-Yên, mừng tiếp ngài cách rất trọng hậu.
Trong giây phút, ngài lên xe hơi thăng vọt đỉnh; các quan lần lần phất tay trở gót, như là bá tánh thành-phố Saigon nam-phự lão-âu nghe tin tựu đến chật đường lấp ngổ; cười cười nói nói, mừng chàng khê nào con mắng cha cách mặt nhiều ngày; bởi vậy quan Toàn-quyền lên xe về dinh, trót qua nửa giờ, mà bá tánh lui chưa hết.

Quan Toàn quyền **Albert Sarraut** từ Hà-nội, nhằm bữa thứ ba 6 mai, ngồi xe lửa riêng đi tới Vĩnh.
Bữa thứ tư, 7 mai, ngài cùng **M. Tissot** là quan quyền Thống sứ chờ thế cho ông **Charles Hô-hư**, ngồi xe hơi đi từ Vĩnh] qua Đông-hà.
Khi xe hơi của ngài đi tới Đông-hà có quan Thống sứ **Charles** có quan Hiệp Biện Bộ-lại vàng mạng Đức hoàng Đế đi nghinh tiếp ngài, quan Khâm sứ tỉnh Thừa-Thiên và quan Triều cũng nhiều, tới Đông-hà chực rước.
Tới Đông hà rồi, ngài ngồi xe lửa riêng vô Huế; tới nơi đang bày giờ tới.
Ga xe lửa Huế, đêm ấy có xi rực rỡ, đèn khi sáng lòa và các đường từ ga tới dinh Thống-sứ cũng treo cờ, giăng đèn, cảnh xem rất lịch. Trong ga thì quan Langsa quan Annam đông đủ, ngoài thì quân đội ngũ chỉnh tề, ngoài nữa thì bá tánh Annam, chen lẫn đường như hội.
Quan Toàn-Quyền bước xuống ga, các quan tiếp rước về dinh quan Thống sứ.
Sáng thứ năm 8 mai, quan Toàn Quyền **Albert Sarraut** cùng **Đức Hoàng Đế Khải Định** cùng nhau thăm viếng và đàm luận rất dài.

Đoạn Đức Hoàng-Đế đề lời qua **M. Charles** mà tỏ lòng thương tiếc về sự phải cách xa một người quan và bạn thiết, đã hết lòng giúp nước và lại thông minh, đã ghé phen giúp cho Đức Hoàng-Đế đề bề hành-chánh. Luôn địp, Đức Hoàng Đế chúc mừng cho **M. Tissot**, và tỏ lòng tin cậy bởi sự tài danh của ngài bấy lâu nào nức.
Rốt lại, Đức Hoàng-đế tái chực quan Toàn-quyền, và tỏ lòng rước ao trong thấy **M. Albert Sarraut** về xin cho đăng Chánh-phủ Chánh-quốc phê những ước cử cải-lương của ngài, vì, sự thiết-hành của những ước cử cải-lương ấy, chứng quả cái tinh-lực khai trí đoàn thể và kinh-tế thịnh vượng cho cõi Đông-dương.
Liên theo đó, quan Toàn-Quyền đáp một bài rất nên tao nhã và thâm diệu; tỏ sự thâm cảm và sự toại chí của Ngài mà chứng lời vàng tiếng ngọc của Đức Hoàng-Đế mới phần làm cho Ngài phải thăm chịu, khêu cái nghĩa bằng hữu liên lạc của Ngài với Đức Hoàng-Đế và với cái đức oai lâm lâm, lại buộch cho, thì khi Ngài mới đến trong cõi Đông-Dương, thì cái cảnh-tượng, cái nhơn-vật trong xứ Annam đã luôn theo Ngài; Ngài nhắc cái chủ-ý có lý và có tình đã diu dần Ngài trong việc Chánh-sách về người bôn xứ của Ngài; Ngài nói những tai họa qua rồi đã chứng quả cho Ngài hữu lý. Trong bốn năm chính chiến, cõi Đông-Dương êm lặng; đã vậy lại còn hiến cho Mậu-quốc trong những lúc chưa quyết và dang sủu nào, nhiều cái đầu chỉ quyết tất thành. Giúp cho Mậu-quốc và người và của sản vật vô số; lại cái chứng quả các việc đã làm ấy, ngày nay đã chỉ ngay trong lời phán của Hoàng-thượng đế. Huế là lục thánh thị của dân Annam, Annam đứng khen tặng sự minh mẫn và đáng bình-

Âu-châu điển báo

(Havas)
Paris, le 1er Mai 1919.
Đất Giao-châu
Hội ba nước đã phân xử về việc đất Giao-châu mà Tàu đang đòi Nhứt-bồn.
Đất Giao-châu vẫn của Tàu, xưa thương giao cho Đức-lặc.
Đang lúc Âu-châu nổi cơn khói lửa, Nhứt-bồn đánh Đức-lặc lấy Thanh-đảo (thần), chiếm đất Giao-châu. Vì có ước hẹn trước rằng lấy đất Giao-châu trả lại cho Tàu, nên nay Tàu sai sứ tới giữa Vạn-quốc liên-minh mà kêu nại đũa ấy.
Hội ba nước định phân: Đức-lặc phải chịu phê Giao-châu cho Nhứt-bồn chiếm, ngày sau Nhứt-bồn sẽ huân lại cho Tàu.
Độc kế
Viên-chức số điện-tin thành New-York, thuộc Huê-kỳ, mới bắt đăng trong những thùng, gửi theo nhà thơ, cho các quan thương và viên-quan tại tỉnh thành, có ám độc kế, gài máy móc trong đấy. Mà phần nhiều chủ đã lãnh về rồi. Bởi vậy mới saoh vô biển tại nhà ông cựu Nghị-

viên Thương-nghi-Viên là người đã có lãnh một thùng đem về, khui ra thùng ấy nỏ, làm hai người trong nhà bị vit.

Tàu Amiral-Ponty bị cháy

Mãng tin, chiếc tàu **Amiral-Ponty** ở Pháp chạy qua Saigon bị cháy. Hôm rày mới cho là lời huyền hoặc nay có tin đề quyết, thật nghĩ ra thâm khốn cùng.
Hàng chiếc **Amiral-Ponty**, thuộc hãng Chargeurs Réunis lu khỏi bến Port-Said ngày 25 avril, qua chưa khỏi kinh Suez, tình lnh phát hỏa, bắt cháy rạt, may nhờ sức chữa giỏi, mới cứu nổi.
Tin **Amiral-Ponty** báo rằng: Chiếc **Amiral-Ponty** trở lại Port-Said nội ngày 25 Avril đang sửa lại vì bị lửa cháy tại kinh Suez. Bữa nay, 1er mai, đã lui khỏi Suez.
Cơn bị lửa, bao nhiêu hàng hoá chở đỏi tàu đều bị cháy hư-hại. Bọn bè dưới tàu với bao-nhiều người quá giang thầy đều vô hại. Trong đội binh bị chết ba người, mất bốn hai mươi tám người và bốn người bị vit.
Kể lấy tin Chánh-phủ cho hay rằng: Quan Bảo-hộ của Pháp-quốc ở Port-Said có báo tin cho quan Toàn quyền rằng chiếc tàu **Amiral Ponty** vì bị lửa cháy mà phải nằm ở Port-Said. Khi sửa lại rồi, chiếc **Amiral Ponty** mới kéo neo lước dậm.
Theo lời quan Toàn-quyền hỏi, quan Bảo-Hộ ở Port-Said có cho danh và số người bị hại trong đám lửa ấy.
Chết ba mạng là:
Ông quan-ba **Yngloo**, thầy đội Pháo-thủ **Cléach**, **M. Guillerault** lính trừ hồi, gốc người sanh trưởng tại Saigon
27 người lính tập mắt biệt.
4 người bị vit còn nằm tại nhà thương Port-Said là:

Lời nhắc nhở

Xin nhắc các nhà độc báo nhớ rằng từ ngày 2 Mai, tờ **Lục-Tỉnh-Tân-Văn** đã mở rộng tầm trường, lại mỗi tuần xuất bản ba kỳ, là thứ hai, thứ tư và thứ sáu. Thêm số, thêm trường, mà giá mua trọn năm chẳng thêm, giá bán lẻ lại sụt còn 4 chiêm một số; chủ ý muốn tiện cho mỗi người có thể đọc L. T. T. V. là một tờ báo sẽ trở nên lớn và sáng-sôi hơn hết trong cõi này.
Vậy xin nhà đồng-chí với quan Toàn-quyền **Sarraut**, muốn trông thấy những sự cải lương, lợi dân ích quốc, hãy rành và giúp cho **Bổn-quản** thành hành.

Các quan Co-Mặt viện cũng đến chúc mừng quan Tổng-Thống. Tối lại, Đức Hoàng-Đế có khai yến đãi quan Tổng-Thống, mời đủ các ông Hoàng, các quan Đại Thần, quan Mã-binh, các quan đầu ti và vài ông quan lớn trong triều.
Khi dùng Champagne, Đức Hoàng-Đế có đọc một bài diễn thuyết dài và rất nên tao-nhã; trong đấy, Đức Hoàng-Đế thay mặt cho triều-dinh và cho dân trong xứ, dùng những lời cảm ơn mi từ mà tạ ơn quan Toàn-quyền về cái chánh sách vừa khôn khéo vừa quảng-dại của ngài. Đức Hoàng-Đế tỏ cái tình liên ái riêng của Đức Hoàng Đế buộch lòng khân khít với **M. Albert Sarraut** và đoán quyết rằng vì lời nói, vì việc làm, quan Toàn-quyền đã đăng hằng tất lòng bàn dân trong xứ.

MM. Viguer Albert, viên quan thuộc địa, **Vauquerque** linh thuộc cơ binh bố với hai người lính-tập Annam.
Chưa rõ 27 người lính tập mắt biệt với 2 người bị vit đó tên họ là chi, chậm đợi có tin báo tiếp.

XA-BONG MAT-XAY
Tết nhất cõi Đông-dương

HiệuCon ngựa một sừng

HAO-VINH Công-ty
(HANG ANNAM)
146 Rue Lefebvre, Saigon
AGENTS EXCLUSIFS

chánh của quan lãnh-tự và đứng mà báo quyết cái tình thương-mến và dạ biết ăn của bản dân.

Quan Toàn-Quyền tổ lòng hàn chỉ tội của Ngài đừng nghe Đức-Hoàng-Đệ Khải-Định phán cái chứng quả qui hờ ấy.

Xây lại quan Thông-sứ Charles, quan Toàn-Quyền lấy lời tao-nhã mà phong tặng một vị thượng quan dày công giúp nước đã trở nên một người bạn-hữu thành tín của Ngài và Ngài tiếp rằng cái sự người bớt lòng than tiếc khi trông thấy quan Thông-sứ lia khỏi đất Annam, đó là dấu tin cậy của Ngài đã để lòng về sự tài danh của quan cai-trị Tissot.

Khi mang yến, Đức-Hoàng-Đệ

thỉnh quan Toàn-Quyền cùng các quan dự yến qua điện Cấn-chánh coi hát. Bá tánh ở Huế tựu coi rất đông.

Sáng bữa sau, thứ sáu quan Toàn-Quyền phải ngồi xe riêng đi vô Tourane, Đức Hoàng-đệ chính-minh ngự tới dinh Thông-sứ, rước ông Sarraut chung long-xa mà ra ga.

Lúc khởi hành, khi cầm tay giá biệt rồi, Đức Hoàng-đệ với quan Toàn-Quyền thoạt ôm nhau.

Quan Toàn-Quyền sẽ ngồi xe hơi từ Tourane mà đi Nha-trang, đi trót hai ngày tới Nha-trang, ngài sẽ ngồi xe riêng mà đi Saigon, nội buổi sáng chủ-nhật 11 mai ngài sẽ đến.

Ráng học theo thầy

Trót vài tháng nay, hằng thấy trong các qui báo, chằm khuy lời Khách-trú chế Annam trình độ ấu-trì và tăng mình mở mang nề văn-minh cho người Annam.

Đồng-bang chưa xét kíp, cho lời Khách-trú thời qua mà chấp nê, nên ông tôi nói vậy, ông thì nói khác, chẳng sợ mich bụng chú ta: nếu đồng-bang mà xét kỹ rồi, lý phải cảm ơn hơn là khiển trách.

Thoán lại, có nước nào chen lộn với Annam lâu hơn là Chêc. Nước Annam thọ phong nơi Tàu, hoặc chịu cho Tàu cai trị kể ngoài ngàn năm; nhờ có vậy Annam ta mới văn-minh, mới biết ngồi thiền cây mà đi sông, dùng xe tổ tông mà đạp đường bộ. Đàng tr Nam ra Bắc, hoặc đi Xiêm, Lèo các nước thì bắt tiền, chứ từ Saigon xuống Mytho, đi Benré, Vinhlong cũng dạng tiền, đi chường trong ngoài mười bữa. Ấy cũng là một phương tiện của Khách-trú cho ta.

Nhờ có Các-chủ, ta mới biết mà thờ ông Đin, ông Táo, Quang-công, Từ-Vi, mới biết đạo thầy Chua, thầy Pháp, cúng quây, đốt nhang đèn, giấy tiền vàng bạc, giấy áo, giấy quần; nếu chẳng có các chủ thì có đâu ta đặng triêm nhiệm đi-doan, đến ngày nay còn mê hờic.

Nhờ có Các-chủ, tôi đây lập tiệm này, hằng kia đem hàng hóa của Tàu qua đây bán cho ta dùng, mà lấy lợi. Các-chủ đem thối xử ta ruộng đất mên-mông lúa thóc không làm gì cho hết, mà Annam ta không văn xuất, Các-chủ mới lập nhà-máy, mua lúa xay, lớp thì bán ra ngoài, lớp thì để bán trong, giùm cho ta từ thử hưởng tư thâu lợi kể sao cho xiết.

Đem thấy ta không làm hàng heo không bán thịt, Các-chủ chịu nhọc, cao heo bán cho ta ăn; đem thấy ta không có cao-lần, lập cao-lần mà bán. Có vật ăn không vật uống, Các-chủ cho bày ra lập công-xi, đặt rượu nếp cho ta dùng, uống vào vang óc, nhưc dàu, khô gan chấy phôi.

Vậy cũng chưa đủ, vì còn có người không ưa rượu, các-chủ e chưa đặng đồng-đều; Các-chủ mới chế nha-phấn qu, bày nổi bán-đen, cho khách phong lưu, nằm trên-ngọc tìm thóc. Bùn hút vui, mệ hút khỏe, hút vào sữa óc, lật bình thí lạnh, hút cho tới chấy của chấy nhà, thân còn xương bọc lấy da, đi ra muốn ngã.

Vậy mà còn có người không ưa hút, các chủ bày thêm cờ-bạc, đặng cho người không ưa rượu, ghét A-

phiên có chỗ mua vui, nào là từ sắc, thỉnh-cầu, ngẫu-hâm, me, bài, đề đủ thứ.

Dương ấy, đồng-bang mới nghĩ công của các-chủ chịu nhọc với ta là bao nhiêu; các chủ có nhắc lại, đồng-bang chẳng biết ơn thì thôi, lý nào buồn tiếng trách.

Nếu đồng-bang lấy cái công của Các-chủ một ngàn năm mà sánh với cái công Langsa sáu mươi năm nay, nếu đồng-bang đem những gì chà mà sánh với tàu khói Langsa, đem kiệu đem võng mà sánh với hỏa-xa Langsa, đem rượu, Á-phiên, cờ-bạc mà sánh với sự dạy dỗ trong các trường Langsa, đem dầu phộng mà sánh với đèn-khi của Langsa, đem cách chánh-trị của Các-chủ mà sánh với cách chánh-trị của Langsa, đem cuộc lợi dân của Các-chủ giúp ta mà sánh với sự lợi dân đang thì, thì nghiệp cho Các-chủ biết bao kể xiết.

Tuy vậy mà cũng là ơn. Các-chủ kể ơn cũng phải. Nếu ta mà biết cảm ơn các chủ ta, thì phải noi gương các chủ ta làm cho nên danh mới đáng. Một là lập tiệm buôn bán như các chủ ta, lập nhà máy như các chủ ta, lập tiệm cầm đồ, nổi lò ki nghệ.

Làm làm sao nội trong vài mươi năm, các chủ ta phải buôn mới lợi, cuốn gói về Tàu, «hư thung-xang», «A lô» này mới gọi tri ăn khá báo. Nhiều tiếng chi cho mich lòng. Mông-Hue.

Am kê độc

Trái phá trong thủng máu Trong thành phố Cholon một người thợ nhuộm khác từ Khố, thủng máu, mua để nhuộm đồ, gặp trái phá bên lạt đất đi có quan.

Nguyên tích như vậy. Tiệm thợ nhuộm kia ở gần Gò-công Cholon số 88, bị người thợ nhuộm máu ra đặng có đùng nhuộm đồ, liên lnh gặp trong đay một trái phá sọc, hoàn hên tới bót mà có.

Ông có lật lật tới coi thì trái trái ấy, làm khéo hơn trái trái phá ở Lâm ngày trước, hoành bốn tất tay, màu dài, Hời ra mới hay là thợ nhuộm thủng máu ấy từ năm 1917, mua của một hãng buôn langsa và hãng buôn Langsa ấy, trước năm có giặc, trừ đồ của hãng Speidel là hãng của Đức-tặc, mà bán. Té ra Đức-tặc trước khi nổi giặc đã âm kế độc ấy rồi, quyết lòng phá hại; chẳng để lộ nhuộm mà về từ ấy những giờ đi ăn, tới ngày nay mới đem ra mô.

Quan Biện-Lý còn dang tra vấn và chắc sao cũng gọi trái phá ấy xuống số Hòa-pháo mà thí-nghiệm cho biết sức lợi hại thế nào.

Nói đến giữ mình, nếu lo nhuộm vô ý, làm nê ra, thì chẳng những là lo nhuộm phải tiêu mà còn e cho trong thành phố.

Vậy ước trông cho tòa tra xét ra coi còn là nhuộm nào còn trừ những thủng máu của quần Đức-tặc.

THÔNG BÁO

Informations

GIÁ BẠC VÀ GIÁ LỎA

Giá bạc cho nhà-nước . . . 5 f. 05
Giá lúa, ta 68 kil. chử tới nhà máy Chợ-lớn (bao trả lại) : 845 tới 845.

Làm tiệc để tiễn hành quan Toàn-Quyền về Huế

Ngoài tiệc tiễn hành của Xã-hội Nam-kỳ định mở, đưa quan Toàn-Quyền về Pháp, nghe hội Thương của người Annam Saigon, nhóm bữa 17 Mai, có định mở tiệc riêng mà tiễn biệt ngài nữa.

Cuộc xổ số hội Mutualité

Ngày 11 Mai 1919

Tám giờ rạng ngày ấy, các Hội-viên tới đủ mặt, và người Tây người Nam tư lai định quan Đốc-ly Saigon, mà xem cuộc xổ số đồng-lâm. Những số trúng kê ra sau này:

Một số độc đắc	
5.168	trúng . . . . . 5.000 \$
Số thứ hai	
20.752	trúng 2.000
2 số : 0.980 và 9.062	trúng 1.000
2 số : 8.783 và 3.205	trúng 500
5 số	trúng 250
26.340	9.059 29.976 2.099 23.553
3 số	trúng 100
24.474 19.407 5.010 11.921 22.083 25.253	
26.647 18.698	
15 số	trúng . . . . . 50 \$
12.813 27.984 2.401 14.686 14.681 4.158	
17.052 18.783 21.952 28.291 25.957 28.206	
12.831 16.233 5.139	
45 số	trúng . . . . . 25 \$
15.542 16.446 27.186 11.281 27.314 22.843	
17.788 4.805 16.471 2.898 15.320 3.303	
11.363 11.755 12.163 19.439 25.287 24.415	
26.385 3.507 27.641 7.749 26.400 8.362	
20.103 14.785 3.690 21.133 24.781 27.052	
20.615 13.269 19.937 18.263 3.842 4.301	
5.401 25.865 10.687 29.352 26.485 8.981	
19.482 8.841 26.504	

Nét xấu nên chữa

6 giờ chiều chưa nhựt hôm qua, người Hoa-kỳ thả ban-lông tại gần thành Sơn-đá Saigon. Người đi ban-lông đó là một người Chà-và. Lên đò 15 phút thì xuống. Thiên-hạ đi coi đông lăm.

Coi thả ban-lông chiều hôm qua mà thấy người Annam nhìn có đêu đáng bị. Để thường đăm đống nào cũng vậy, không phải là một đêm này.

Số là chỗ bắt coi thả ban-lông người, ta che kín cũ, ai mặt liền mới được vào coi. Còn cách xa cái ban-lông, có giăng giấy thép để độn người coi ngoài, không được vô lộn-xôn.

Thế mà họ cứ tràn vô, đứng trong vòng giấy thép để coi cho gần hơn họ vô đống qu. Người lính Tây gác đò phải cầm bản, ai rờ rọc vô, họ mới chịu giăng ra.

Mỗi lần rọc vô, họ vừa ó lên vừa chạy, như tưởng lấy thế làm thích! Họ chạy ào ào, vợ qua giăng thép, làm cho người đứng đó cũng phải chạy, không chạy thì phải chết.

Họ chạy ra bên này, lại rúc vào bên kia, rồi lại bị rọc nữa. Vô phải, rọc hoài, chạy hoài, chớ phải một lần mà thôi đâu.

Không biết người mình sao có tánh dị-kỳ như thế? Mình đã không chin mắt nhìn vô trong mà coi, cứ danh ở ngoài, thì ai dám rọc mình? Ai biểu mình trái phép làm chi cho người ta vì như vì trâu vì ngựa! Mà lại không lấy vậy làm sĩ-nhục, vừa

chạy vừa ó lên mà reo-mừng nổi gì? Cái nét xấu ấy mà không chữa thì cái xã-hội Annam không còn thành ra cái xã-hội gì nữa!

Một người đi coi

Hàng-bạc

Muốn buôn bán lớn phải nhờ hàng-bạc

Hàng-bạc để giúp của cho nhà-buôn, nhà-buôn để làm lời cho hàng-bạc. Trên thế giới hệ nước nào hàng-bạc nhiều, tức thì nhà-buôn thịnh, nhà-buôn thiếu, tức thì hàng-bạc giàu: muốn biết nước nào đường thương mại hưng vượng đường nào, cứ hỏi hàng-bạc ít nhiều thì biết.

Cuộc buôn bán của người Tàu mà mỗi ngày mỗi đồ ở xứ Đông-Dương này là nhờ chúng nó sản-cô hàng-bạc nhiều. Hàng bạc nhiều, thiệt đồ cho nhà-buôn làm; phòng khi gặp một mối hàng hay là định làm một việc gì có lợi thì tới hàng hỏi vay được tiền, hàng-bạc cứ coi theo tư-bồn của nhà buôn đó mà cho vay, không đợi phải thế chừa của cái, đất ruộng gì hết.

Hàng-bạc lại chẳng phải giúp cho nhà-buôn lớn mà thôi, còn có thể giúp cho mấy nhà-buôn nhỏ nữa. Nhà-buôn nhỏ mà muốn hỏi bạc hàng thì bố một nhà-buôn lớn báo lãnh mới được. Ấy là nơi về các hàng-bạc của người Tàu.

Người Tàu bắt kỳ nhà-buôn-lớn, nhà-buôn nhỏ, đều nhờ được hàng-bạc mà day trở, muốn buôn, muốn trữ vật gì cũng dễ.

Người Annam thì đã không có nhà-buôn lớn, vì có tánh hay nghi ngờ nhau, ít ưa về sự liên hiệp; nghe nói đến sự liên hiệp lập hội, thì đã coi vớ rú có lại, le cưỡi ra; đầu răng có người xướng đàng đứng ra mà kêu bôn công-vi mà thum lăm. Lại còn có một hai nhà-buôn cũng có tư-bồn hơi khá vậy; trong khi muốn trữ hàng gì, đi đỏi vay bạc hàng cũng khó nữa, phải nhà buôn này báo lãnh, nhà-buôn kia báo lãnh, hoặc là phải thế chừa nhà cửa đất ruộng gì cho đồ số vay mới được lấy bạc ra. Bởi vậy? Bởi vì hàng-bạc của người ta, chớ có phải của người tự mình đâu mà khiến cho dễ dàng được. Cho nên thường nghe một đời nhà-buôn Annam hay than vãn về sự bất tiện đó mà, không thể làm cho mau phát đạt được.

Còn về phần này nhà-buôn nhỏ thì ai báo lãnh cho mà vay, có tư-bồn, có nhà cửa đất ruộng gì bao nhiêu mà thế chừa vào hàng; thì phải nghĩ biện pháp mà chịu thôi.

Vì vậy cho nên sự buôn-bạc của mình, khó hơn sanh giới với Khách-trú cho lại.

Các người Khách-trú sang xứ ta, cuộc buôn bán cũng nên đặng thành lợi, cho nên hàng-bạc cũng lập thêm. Mới đây lại lập thêm một hãng nữa, kêu bằng Mutualité (The mutual merchants bank Ltd) vốn nó 500 ngàn bạc mà thôi.

Ở Bắc-kỳ các nhà-thiệt-nghiệp đã đoàn thể lập nên một hội cho vay, kêu là hội Đông-lich. Tuy tư-bồn của hội chưa đặng nhiều như các hãng, song cũng giúp đỡ được cho người trong xứ về cuộc buôn bán như trước. Mười năm mươi năm nữa, hàng-bạc cũng nên được một cái Ngân-hàng nào.

Các Ngài trong hội Thương-mại Nam-kỳ tưởng nên từ nghĩ mà gây đặng cho thành một hãng bạc như vậy trước nữa bảo hiểm cho các nhà buôn đặng mau lãn bộ, sau nữa công trình của các Ngài xướng lập được thành hiệu về sau; thì đường thương-mại của xứ ta mới có thể vận động được lớn lao, hơn Khách-trú mới không thể lãn mát mình đặng.

T. L.

MỘT TRANG CHUYỆN VUI ĐẸ ĐỌC TRONG KHI RẠNH

(Une bonne page à lire dans le loisir)

par D. T. N.

Chuông tự-do

1- Xét mấy cái bịnh của những nhà làm báo ở nước Nam.

(Bãi nổi)

Bổn là bệnh dùng chữ Tàu nhiều quá, có khi sai cả nghĩa lý chữ Tàu đi.

Mấy người xưa nay chuyên học chữ Tàu, thì trong óc, trong ruột, trong tía máu, trong gân cốt vẫn đã thấm-thía biết bao nhiêu chữ Tàu rồi; đến hồi làm văn thì những chữ thường cần dùng đến, khi đó nó tự-nhiên mà tuôn ra, không ngờ tới mà cũng không biết tới. Những người như vậy mà có dụng lối một đôi chữ Tàu, thì cũng chẳng nói làm chi. Nhưng chỉ phiến nhứt là mấy người xưa nay chuyên học chữ Tây còn chữ Tàu thì chưa vỡ nghĩa, chưa thông hiểu cái gì, mà hồi làm văn cũng lấp-lấp bắt-chước dùng chữ Tàu, nhiều khi sai cả nghĩa-lý, mà cũng cứ chèn nhét cho được có chữ Tàu một nhẽ.

Tôi không phải bài-bài những người dùng chữ Tàu, nhưng tôi chỉ trách mấy người không biết chữ Tàu mà dụng sai cả nghĩa-lý chữ Tàu ở trong một câu văn của họ.

Tôi đã từng thấy những ông chủ-bút ở số báo rất có danh giá kia, mà hồi làm văn, hoặc dịch sách, thì thường có quyền tự-vị chữ Tàu ở luôn bên tay, khi nào dịch chữ gì hơi khó một thì, ấy là mở ngay tự-vị ra coi, rồi nhồi nhét cho đầy những chữ Tàu ở trong bài văn, mà không chịu nghĩ kiếm cho ra được chữ Annam mình để thay cho cái chữ khôn-nạn đó. Dùng chữ Tàu nhiều quá, thường sai cả nghĩa-lý của cái chữ đó mà không biết; làm cho người đọc văn thường háp-lấp nuốt không trôi mà bị nghẹn, có khi phải mắc ở cổ họng, buồn mửa ra, đến nỗi le lưỡi lái đầu mà chịu văn ông là ghê gớm!

Tỷ như những câu « Thừa tiên-sinh ở lại, để đệ-tử xin về », « Tề nghe nói... Bi-nhân đi chơi... » « Công-luân của ông B. », « Dư luận của ông C. v.v... » « Nhiều chữ dùng kỳ-ước lắm, không sao kể hết được. Tiên-sinh dịch ngay là ông, thầy, chú, bác tùy theo ý nghĩa trong bài văn của mình mà định, mà cũng gọn ghẽ cũng cấp như vậy. Để từ là học-trò, trò; như là: « Thừa thầy ở lại, để trò xin về. » Mà đến chữ Tề, Bi-nhân, thì dịch phắt ngay là chữ Tôi cho thông dụng mà vừa gọn ghẽ, vừa dễ nghe, việc chi mà phải lồi-thối muốn cho lạ lùng làm vậy. Những chữ mà tiếng Annam mình đã có thì không thêm dùng, cho là tiếng hạ lưu, lời nôm-tục; nhưng chẳng hay hồi mẹ ông mới sinh ông ra thì ông cũng nói những chữ: « Phụ-thân, Mẫu-thân, tiên-sinh, đệ-tử, tề, bi-nhôn v.v... », mới sang trọng, mới lịch-sự cái lời nói của ông ư? Thiệt cũng kỳ

quái thay! Đến như chữ « Công-luân của ông B. », « Dư-luân của ông C. v.v... », thì thiệt là dụng sai cả nghĩa-lý. Chẳng thả dụng chữ « Công-luân của quốc-dân », thì còn có nghĩa, chữ ông B. hoặc ông C. bắt quá là riêng một người mà cả gan dám hạ chữ Công-luân thì thiệt là ngu dốt, và sai-lầm nhiều lắm.

Xét chữ kỳ-ra, thì biết mấy người làm văn đó chỉ muốn khoe mình là người vừa thông chữ Tây mà lại giỏi cả chữ Tàu nữa; hóa ra hồi làm văn muốn đem những chữ Tàu nhồi vào cho nhiều, nhét vào cho chật; cái bụng hiểu thông hư-dở như vậy, hễ nghĩ đâu đến cái chỗ khôn-nạn của mấy người đọc báo làm sao mà nuốt được những chữ nghĩa kỳ-ước và dở-hơi đến thế.

Tôi đã từng được tiếp chuyện mấy người làm văn đó, hỏi sao văn-chương ông dụng nhiều chữ kỳ-khối, làm cho người ta khó hiểu như vậy; thì ông ấy trả-lời rằng: « Chúng tôi chỉ muốn cho những bậc thượng-lưu trong xã-hội mau mở-mang khóa lên, ấy chúng tôi làm văn thì cũng chỉ trông mong cho những bậc đó coi mà hiểu được, chứ còn những bậc trung-lưu và hạ-lưu thì cũng chẳng cần gì, là bởi những công-việc to-lớn trong nước đều tùy mấy tay thượng-lưu đó xoay-vặn cả; họ mà khó được, thì cả nước cũng khó được. » Chết nỗi! Ông ấy mê-mẩn quá, đến nỗi nói ra những câu như vậy. Ngẫm xem nước mình bây giờ được mấy người vào bậc thượng-lưu; nếu họ là bậc thượng-lưu thì họ còn cần gì phải coi những văn-chương của ông, họ mới mở-mang được. Hay là ý ông cho mấy người quyền-quy, mấy chủ-tuần-phủ, án-sát đó là bậc thượng-lưu ư?

Những thứ người hạ lưu thì không nên làm chi, chứ những bậc trung-lưu thì cũng chiếm số-nhiều ở trong nước. Mỗi trong một xã-hội, thì những bậc trung-lưu là có thể-lực hơn hết. Người đời cứ bảo: « Thời-thế tạo anh-hùng », chứ tôi nghĩ chẳng thời thế nào bằng những bậc trung-lưu đó đúc nên được những bậc anh-hùng lớn lao. Bởi vì được một người anh-hùng có tiếng, tức là mất bao nhiêu những máu mủ tìm gap của mấy người anh-hùng không có tiếng tăm chi, hoặc chết, hoặc còn, hoặc im-nìm ở trong số rừng số núi, nhưng đều có công gây dựng cho những người anh-hùng làm nên có tiếng đó. Bực người trung-lưu trong một xã-hội tức là những bậc anh-hùng không có tiếng, tuy không lấy công lấy trạng chi, nhưng cũng cứ cầm đầu cầm cờ để lo toan giúp đỡ cho người khác thành lập nghiệp được. Thứ thứ ra một chắc người anh-hùng, nói đâu không ai nghe, làm đâu không ai theo, không con ăn, không tiền xài, thì tuy có cái tài anh-hùng, nhưng cũng phải ngồi chết một chỗ, chứ đã chắc riêng một thân một mình liệu có làm nổi được những sự-nghiệp chi.

Những bậc người trung-lưu là quan-hệ như vậy, muốn cho tôi lên được một bậc anh-hùng, thì trước hết phải rèn-luyện những bọn người trung-lưu cho mau khá. Chớ bây-giờ cứ chứa ra những bậc người trung-lưu đó không kể, thì thứ coi còn lại những bậc thượng-lưu được mấy người. Sao ông không biết nghĩ, những bậc cậu ông đều nhờ có những bậc người trung-lưu mua cá; nếu ông làm việc chỉ cần cho những bậc thượng-lưu; coi hiểu thôi, thì tôi e rằng bậc thượng-lưu thì có, hoặc-giờ có ông là người thượng-lưu thì cũng chỉ có ông có một cái văn-chương của ông mà thôi.

Ấy là bệnh thứ tư.

(Lời kết lại. Sau sẽ tiếp theo)

Kể chuyện trên Tàu

2.- Làm quan bên Tàu

Làm quan bên Tàu ư ông sướng thiệt; kho bạc của Nhà-nước thường vẫn rủng-rủng, chớ trong túi mấy anh quan khi nào cũng có hàng triệu hàng triệu bạc.

Chính-phủ cũng ít ỏi, thường phải đi vào lấy nước ngoài để vay tiền, mà mấy anh quan Tàu vẫn có bạc hoặc để nhà băng, hoặc hùn vốn buôn bán. Nước khôn dân nghèo cũng; mặt kệ, lỡ có xảy ra những giặc giã, 1 ông nhậm thế không thể chống-vai nổi được, thì Ngài đã lượm trước vết sau, e sợ được môn tiền thiệt lớn, rồi liệu mà mua một cuốn gói chầy đến mấy chỗ đất thì là (concession) các nước mà trả. Khi 16 thế kỷ Ngài đã nặng rồi, Ngài cứ ngồi ở lầu cao gác rộng, thiếp này hầu kia, mặc sức mà sung sướng vui vẻ lấy mà chơi, rồi mai sau có gặp dịp để chia lớn mấy chục trên thì Ngài lại mau mau đi ra khỏi phục lại 1 người mới và qua to chức cái nữa.

Mỗi nhà ở Tàu có chỗ là hơn cả xứ Nam-kỳ ở nhà vậy, mà làm một ông quan trong triều, gọi là « Đô-đốc » thì quyền hành như rì cẻ một nghìn, hết thay những tiền-bạc bất kỳ nhiều-vô hoặc chi-ra đều do ở tay ông một tay ông Đô-đốc sai khiến cả. Thế 1 nhiều tiền ít cũng mắc kẻ Ngài, chớ 1 anh-phủ không có quyền mà coi sóc 1 1. Ở Tàu, bất-kỳ ông quan nào đời đầu 1 thì bao nhiêu người quan nhỏ ở dưới 1 đều phải có đủ lễ đản mừng; thứ ông khi trong dinh quan-lớn rủng-rủn, chớ có một ông quan nào đời đầu 1, thì trong dinh đầy những đồ lễ quí-báu để rước rước chào-lông cả, rồi mai kia Ngài có đời đi xử khác, thì bao nhiêu những đồ đạc đó, Ngài đem quơ vét lấy đi cho sạch.

Ngài có đời đi xử khác thì cũng như vậy, mà có ông nào đời đầu đó thì cũng cứ theo một cách như Ngài.

Bà thế, mà mỗi khi trong nước có giặc, Chính-phủ có sai đem quân đi đánh, thì trước khi ngài kéo quân ra đi ngài hàng đánh giấy thép nói với Chính-phủ xin quân-phòng thì chực vạn bạc, súng đạn thì ngàn rương, thì ngài mới chịu ra đi nếu không thì giặc mặc giặc, mà đàn cúng mặc đàn, ngài cứ ăn cho ngon, ngủ cho kỹ.

Hồi trước tôi có được ở chung với một ông quan, thầy mà ngắn nói. Sáng mai ngài ngủ đến 12 giờ trưa mới dậy. Thành thời sáng đánh chuông đến 2 giờ chiều ngài mới trong lòng sáng, khi 16 giờ ngài mới qua cửa sổ, hàng giây ngài đem những công việc ra ngoài một cái cho đến 4 giờ hoặc 5 giờ ngài lại đi ra ngoài. Ngài ăn uống xong ngài đến 6 giờ ngài mới khách, đến 9 giờ tôi ngài mới sửa soạn đem bạn-bè hoặc vợ con hầu thiếp ra đi chơi, suốt cho đến 11 giờ đêm ngài mới ăn cơm tối, ấy là cách thức ăn ở của mấy người quan Tàu hồi xưa như vậy, mà chính mắt tôi thấy quan đô-đốc tỉnh Phụng-chiến là Lý-hạ-Cơ và một người khác nữa hồi mấy năm trước cũng thế, nhưng bây giờ biến đổi ra làm sao?

Kể nước nào cũng có người hay kẻ dở, mà phần nhiều có những sự-nực cười như vậy thì ta sẽ tạm kể ra đây để nghe cho vui. Còn những bậc danh-giá bên nước họ thì cũng có một đôi người rồi tôi sẽ thưa-xếp để kể ra sau này cho quốc dân đàng rõ.

Bài nôi: tinh tình sau con trai Tàu. (Cách kỳ báo sau sẽ tiếp theo).

Thứ rượu LE DUBONNET này thiệt là ngon, nội tử rượu của chủ tôi, không có thứ nào bì kịp!

THAI (Devinettes)

Liệt-vị con rãnh muốn đáp Thai cho tiêu khiển, xin hãy nhớ, mỗi câu Thai ra đều có số thứ tự và hạng nội trong buổi làm ngày thì chấm. Muốn đáp, ngoài buồm cần găng bèn chèo, cho biết Thai số mấy và chẳng nên để qua 15 ngày. Vì nào đáp trúng, sẽ thấy tên họ minh đăng báo.

THAI SỐ 7

Nàng thì chính bồng song mai,
Ngày đầu dâng-đăng nhứt gặt then máy.
Tên một thứ cỏ hoa
Ai đáp trúng câu Thai số 7 này, sẽ đăng lãnh phần thưởng y tôi đã rao trong số báo 623.

Thơ đáp, nhờ găng ngoài chèo bao: Thai số 7 cho dễ biết mà sắp thứ tự. Hạn nửa tháng, chấm.

Chấm câu thai số 3

Bán buôn thiếu vốn ta giùm,
Nợ nần củi mới ta gôm trả cho.

Chấm câu thai số 3

M. M. Lê-văn-Nên, 48 Avenue Kampot (Pnompenh)
Nguyễn-thành-Thán, Tân-quỹ-Đàng (Sadek)
Joseph Phú, Cie de Cce et Navigation (Saigon)
Gieng, Cie Franco-Asiatique des Etréoles (Saigon)
Trần-minh-Nguyễn, Bến-súc, (Thudauc-mot)
Ng.hữu-Người, Instituteur à Giadinh.
Đào-phủ-Ngo dit Thận. Giắc-láp (Chaudoc)
Đoàn-thái-Nguyễn, Phó-quản (Mystho)
Madame Luyng, (Bentre).
Lên-quán củi tôi bằng chừ vì đáp trúng.

Cách làm mau té tiền

Viết thơ cho Hãng Annam, Hào-vinh Công ty, 146 bis Rue Lefevre, biểu gọi contre-remboursement (cách tiền tyra của lãnh nơi nhà dầy thép) một hộp một trăm ve dầu Essence de menthe, hiệu LÒ-TIÊN, tốt nhất trong cõi Đông-dương, giá là mười lăm đồng (15 \$ 00) mà thôi. Về bán lẻ lại cho trong vòng tiền lớn một ve hai cái (1 \$ 20) — mỗi ve là 50u, một trăm ve là 5 đồng bạc.

Bán một hộp là 5 đồng bạc, mười hộp là năm chục, một trăm hộp là năm trăm đồng bạc!

Viết thơ đi, đừng bỏ qua dịp làm té tiền, uống lăm. Bang đầu lời ít sau lời nhiều, bán buôn quen thói, làm giàu chẳng bao lâu!

Cho không! Hãy coi cho kỹ. — Kề thì ngày nay một trăm người nào gọi thơ đến mà mua dầu trước, hãng Annam Hào-vinh Công ty sẽ vui lòng gửi cho không một kilo xabông mặt xây thịt, hiện ngựa một sừng. (La Licorne), tôi nhất trong cõi Đông-Dương hay là một ve dầu thom Essence pour Lotion: Eau de Cologne, Quinine, foin coupé để làm đủ một lít các thứ dầu thom ấy), tùy thích ai muốn thứ nào cũng được!

Hãy viết thơ mau đi, đừng bỏ mất cơ hội làm té tiền; ủng lăm;

Hãng Annam, Hào-vinh & Co.
146 bis Rue Lefevre Saigon
Kính đôn.

Lời rao đấu giá (Avis d'adjudication)

Sở Tạo-Tác Khai phá

Từ đây cho tới 15 mai 1919, đúng 9 giờ ban mai, tại phòng việc Approvisionnement sẽ tiếp nhận những giá đấu lĩnh chủ cây Dầu và cây Sao của khuê đĩ đúng cho số xe lửa quân hướng Nam (thuộc số Voie và Bâtiment).
Điều g... 15-25 avril 1919, ở trong các th...

sonnements cho những người lĩnh vé để đến xem mỗi ngày sớm mai từ 8 giờ tới 11 giờ, chiều từ 14 giờ rưỡi tới 17 giờ rưỡi. Giá đấu lĩnh phải bỏ vào phong niêm lại, để ngoài bao.
Điều này của thuộc hội đấu bữa 15 mai 1919.
Sẽ lập tờ với người chịu giá xong, giao kết về tiền thế chun, cứ thế giá chịu mà định, hệ một trăm đồng thì đóng thế chun năm đồng.

A CAVILLE.

Đồng-dương Chánh phủ Nam-Kỳ phủ vụ Sở Tạo-Tác

Lãnh công việc phá rừng bụi và đắp đàng địa hạt số 17, chẳng đàng từ Long-Thành tới Dầu Giây cây số 6 k.000.

Ngày 17 mai 1919 đúng 6 giờ ban mai, tại Tòa-bộ Biênh-hoa bàn-hội đấu giá sẽ mở cuộc đấu theo kiểu niêm phong cho lĩnh khai phá bờ bụi và đắp đàng địa hạt số 17 từ Long-thành tới Dầu-giây.
Công việc làm nội trong khoảng đất chỉ trong bản đượi dầy.
Tiền thế chun tam. . . . . 100 \$ 00
Tiền thế chun quyế. . . . . 500 \$ 00

Chỉ khoán	Chỉ chứng công việc phải làm từ đầu tới đầu	Tôn phí cao hơn hết
Ruộng một khoảnh	Công việc làm từ cây số 0 k. tới cây số 6 k.000	6.000 \$ 000

Phong niêm giá đấu được gọi theo thơ recommende bằng tới quan Chủ-tỉnh Biênh-hoa, song gói này thì phải găng ngoài

Dầu Bạc - hạ hiệu « LÒ-TIÊN »

Hào-vinh Công ty trình cung qui-ông qui-bà đặng rõ.
Dầu BẠC-HÀ (menthe) hiệu LÒ-TIÊN của chúng tôi bán là tốt hơn hết các thứ dầu bán trong cõi Đông-dương này.
Những lời chúng tôi nói đây là lời vàng đá, một mấy chẳng sai. Cuộc buôn-bán của chúng tôi gây dựng nên đồ số như vậy là quyết một sự vững bền trăm năm, và chỉ một món Bạc-Hà lời lãi chẳng bao nhiêu mà phải đem lời chẳng thạt mà ngo cũng qui-ông qui-bà cho hư danh. Xin qui-ông qui-bà mua thử một ve mà dùng thì biết rằng dầu của chúng tôi tốt hơn hết thảy, thơm tho ngọt ngào, mùi dầy thiết các hiệu khác cũng chẳng sánh kịp.

Hãng chúng tôi là hãng Annam, lập ra trước là tranh chủ từ quyền với đời, sau là giúp bạn đồng-bang trong cuộc thương mại. Bởi vậy cho nên dầu BẠC-HÀ hiệu LÒ-TIÊN đó là của hiệu chúng tôi nghiên cứu bấy lâu nay rồi chúng tôi chế đặt ra cho vừa ý người nước ta. Vậy thì người Annam ta sau này đừng bèn phạm mình phải thương phải giúp người Annam khi mua hãy nài mua cho được dầu BẠC-HÀ hiệu LÒ-TIÊN, trước là ít tổn tiền mà có dầu tốt nhất, sau được tiếng thơm trên 4i-quốc!

Thoàn như dầu hãng chúng tôi chẳng được vừa ý qui-ông qui-bà thì xin qui-ông qui-bà hãy lấy lòng rộng rãi cho chúng tôi biết, thì hãng chúng tôi sẽ vui lòng sửa lại tức thì và cảm ơn qui-ông qui-bà vô cùng.

Dầu BẠC-HÀ hiệu LÒ-TIÊN biệt với dầu khác một thứ nhựa riêng để bao-lưu, mà không đi nữa cũng chẳng bay hơi.

Lời dặn cần kíp

Hãy đừng thấy dầu giá bán rẻ mà ham, xức nó vô đã hại não mà lại làm cho khó phổi nữa!

Dầu của hãng chúng tôi nước trắng trong như ngọc, rất nên tinh hảo chẳng có chút chi như bợn lộn vào.

Khi mua xin nhớ mà biểu nó đưa tờ BẠC-HÀ LÒ-TIÊN. Khi dùng hãy nhớ mà làm ơn chỉ cho những người chẳng biết. Đủ là (1) nhất, tốt hơn dầu thiết các hiệu khác mà giá tiền lại rẻ: bán lẻ có hai cái (0 \$ 20) một ve, còn bán số thì 15 đồng một trăm ve, mua nhiều nữa tính rẻ hơn. Về lời bán lẻ 3 cái rưỡi (0 \$ 35) một ve, số thì 27 đồng một 100, mua nhiều hơn tính rẻ.

Hào-vinh công ty kính đôn

Được cho biết là phong gi và dạn chẳng nên khai trước giờ mở hội đấu giá.
Bản ước về cuộc đấu giá và kiểu tờ chiểu lãnh sẽ thông cho người lĩnh vé xem trong các phong viết số Tạo-tác (Arrondissement de l'Est) và trong Tòa-bộ Biênh-hoa, mỗi ngày theo giờ hầu, trừ chúa nhật và ngày lễ.
Biênh-hoa, le 25 avril 1919
Quan Tham-Biện,
Ký tên:

Báo "NAM-PHONG"

MỖI THÁNG XUẤT BẢN MỘT KÝ
Giá:
Trọn năm. . . . . 4\$00
Sáu tháng. 2 00
Mỗi số. 0 40

BANQUE INDUSTRIELLE DE CHINE

TRUNG PHÁP THIẾT-NGHIỆP NGÂN-HÀNG
ĐẠI-PHÁP NẠC DANH CÔNG-TY TƯ BỒN 45 TRIỆU QUAN

Hội trưởng quản-lý: ông André Berthelot — Chánh Tổng-lý: ông A. J. Pernetto

Chánh hội sở tại Paris, số 74 đường Lazare

Chánh hãng ngành tại Pêkin (Bắc-kinh) tại Trung-quốc

HÀNG NGÀNH TẠI Shanghai: Tân-Tsin, Hongkong và Saigon.

Có đặt Thông-quan (Correspondants) khắp toàn cầu, nơi các xứ phiên-thạnh

Chủ hãng: TẠI PHÁP QUỐC. — Societe

Générale pour développer le Commerce et l'Industrie en France (Thương-mại kỹ-nghệ ban bố đại công ty).
Tại Luân-Đôn: WING-LE. — Hàng London County et Westminster Bank L d.
Tại Niêu nước: (New York Hue-Ky). — MM. Redmond et Co.
Hàng ngành Saigon
8, quai de Belgique và 2, rue d'Adran

Tính toán các thứ số sách nhà Bàn. Tính tiền (đủ thiếu) bằng phiếu cho vay bằng bạc đồng (piastres) lời hai lý 2%

Tính tiền (đủ thiếu) bằng tiền quan (francs) có thể thối lại bằng phiếu vay, hoặc cần trừ bằng các thứ tiền tại Pháp-quốc, lời hai lý rưỡi (21/2%)
Tính tiền gửi vào Caisse d'Epargne (Kho Tiết-kiệm) hoặc bằng tiền quan (francs) hoặc bằng bạc đồng (piastres), về cách thức, xin đến hỏi thăm.

Gửi tiền có định lệ, hoặc tính bằng tiền quan (francs), hoặc lĩnh bằng bạc đồng (piastre). Về giá bạc và cách thức, xin đến thương nghị).
Trả nợ thế có tiền dẫu (Escompte) và lãnh đời nợ các giấy tờ về việc thương-mại.

Sang giấy chịu nợ (traites), phiếu nợ (chèques), hoặc sang giấy nợ tại các xứ phiên-thạnh.

Cho hay và thi hành các việc cho nhà buôn-nợ (Bourse) ăn chung các nợ.

Cho mượn tiền trước mà phải thế chun hàng hóa cũng là vãn-khê.

Tổng-lý
A. BERTHER.

CÓ MỘT MINH NHÀ NÀY CÓ QUYỀN THAY MẶT CHO NHÀ ĐỨC SÙNG VÀ LÀM XE MÁY
TẠI THÀNH St-Etienne
Mã thời
Hàng F. MICHEL, CAFFORT Successeur ở đường Catinaut số 36 SAIGON

Có Bán SÙNG đủ thứ và đủ kiểu. BÌ, THUỐC, ĐẠN, XE-MÁY, ĐỒNG-HỒ và đồ NÚ-TRANG. Đồ đã tốt lại giá rẻ
Lúc nào muốn mua vật chi thì xin đến thơ như vậy;
M. F. MICHEL, CAFFORT Successeur, 36 rue Catinaut, SAIGON.

THƯƠNG TRƯỞNG

Giá các thứ hàng hóa xuất cảng

TÊN CÁC THỨ HÀNG HÓA	BỀ HOÀNH VÀ TRƯỜNG		BỀ THƯỚC CHỮNG	
	CÂY CUA CHỮNG	Ổ SỨC	GIÁ CÂY CHỮNG	GIÁ Ổ SỨC KHÔNG VÈ
Cây để làm bàn, ghế, cất nhà v. v.	Sáo 033 x 033 Cám-xe Dầu thông Trắc	0=45 0 45 0 35	2500 32 00 18 50	2500 18 50
LOẠI CÂY TRÁM	BỀ TRƯỜNG	BỀ HOÀNH	TỜ 100	GIÁ
Cây công	1=50	Từ 0=10 đến 0=12	100	50
"	2 00	"	100	7
"	2 50	"	100	-9
"	3 00	Chỉ tới bến Saigon 18 \$	100	11
"	3 50	"	100	14
"	4 00	"	100	18
"	5 00	"	100	25

PHARMACIE SHANGHAI

M. TRIEU-CU'ONG, CHỦ NHƠN Ở ĐƯỜNG MARINS, SỐ 188 CHOLON
VÀ Ở ĐƯỜNG BOULEVARD GALLIÉNI, SỐ 3 SAIGON

Bồn Dược Phòng có trữ bán nhiều thứ thuốc rất nên thần hiệu đều có dùng cái nhãn « Con Bướm-Bướm » làm tin, chứ vì vị có mua thuốc của tiệm tôi, hãy nài cho được cái nhãn « Con Bướm-Bướm » mới là thiệt thuốc của tiệm tôi, kẻo lầm thì giờ uống vào thêm hại :

Bồn Dược Phòng có gói thuốc tại nhà M. THAI-KY-SON, ở đường Pellerin, số 23—Saigon, bán giùm y giá của tiệm tôi, chứ qui vị ở trong Lạc-Châu có cần dùng thuốc của tiệm tôi, xin viết thư cho hay, sẵng lòng gửi cách Contre remboursement (Nghĩa là đem tiền đến nhà thơ mà lãnh thuốc). Còn tiền ghi về thân chủ phải chịu.

NGŨ LÂM BẠCH TRƯỚC DƯỢC HOÀN (THUỐC ĐAU LÂU)

Thâm trọng những bệnh sanh độc lây nhau là do nơi việc phòng sự quá độ sức không đủ mà gần gần sự quá độ phong tinh, nhiễm thấp khí, nhiệt độc mà sanh bệnh đau lâu, dai gặc, nước đái đục hoặc đỏ, hoặc vàng, nóng này, ấy là những chứng đau lâu chắc chắn. Bồn Dược xét kỹ chế ra thứ thuốc này chọn ròng thuốc tốt tách hòa bình không nhiệt, không hàn, bắt luôn người yếu kẻ mạnh chỉ có bệnh đau lâu, dùng liền liền thấy thần hiệu, bởi đó người khi, tiêu tăng giống độc. Còn trai đau bệnh này trong ló dai như. Dùng đến thuốc này hay lắm. Đơn bà có huyết bạch, cũng trị được cả, uống vào khỏi sanh độc, cũng khỏi bệnh huê liểu, lại tuyệt nọc độc khỏi uống thuốc trừ cang. Bệnh này dùng chứng một hai lần thấy mạnh. Còn bệnh ông thì bốn năm lần liền dứt, không đau đái lâu lại nữa. Những khách ham y ai dám chắc khỏi đau lâu, nếu rui rờ vướng bầm các chứng một trên đây mau dùng thuốc này trong một về mạnh tức thì. Thiệt là một phương thuốc sang độc bực nhất trên đời.

Cách dùng có chi trong toa.
Mỗi về giá là 0 s 40. — 12 về giá là 4 \$ 00

CÁCH DÙNG :

Ngày thứ nhứt mỗi ngày 1 về, ngày sau mỗi ngày uống nửa về chia làm 3 lần, sớm mới, trưa và tối khi đói bụng nên uống.
Cứ ăn đồ được, rượu, tôm, cua và phải cứ đứng ngủ với đơn bà.

HUỆ LIỂU CHỈ THỐNG THANH ĐỘC HOÀN

(7) Thuốc trị các chứng sang độc
Chứng sang độc (Huê-Liểu) là một chứng hại to, hệ nặng thì hại cho chứng tốc, còn nhẹ thì hại bản thân; há ai lại không biết gọi là bệnh sang độc hay biến nhiều chứng bệnh rất hiểm nghèo; hoặc là đương mai, hoặc là mọc mọc cùng mình, hoặc nơi đầu âm lộ, hoặc nơi đương vật có mục như ghê trầy lổ, hoặc ngứa nhứt, hoặc lâu độc các thứ ghê về chứng sang độc thì đều

lâm hại cho thân thể nếu không gặp thuốc cho thiệt hay mà trị thì độc nhập vào xương cốt làm cho nứt gân, mỗi tay mỗi chân, đi đứng chẳng yên, sanh ra mắt máu, mắt mày xanh xao, khô khan thị vị.

Cho nên Bồn-Dược-Phòng xét kỹ mà chế thuốc này để để uống, mà mùi lại thơm ngọt, dùng liền thấy công hiệu như thần, dám chắc chẳng có thuốc nào, hơn đấng; phẩm bình sang độc bắt luôn đến ông, đơn bà, già hay trẻ hề mang chứng sang độc như đã nói trên đây bắt luôn lau mau hề dùng đến thuốc này liền tiêu tăng các thứ độc, liền lột da thịt như cũ, hết nhứt hết mới mà lại trừ tuyệt gốc độc trong mình, không còn tái phát lại nữa, mà lại khỏi ló bề hậu tự về ngày sau. (Là sanh con mạnh giỏi luôn luôn).

Cách dùng : Mỗi lần uống một muỗng với nước trà, mỗi ngày uống hai lần, sớm mai thức dậy uống muỗng, và tối trước khi đi ngủ uống một muỗng. Mỗi hộp đều có một cái muỗng riêng của Bồn-Hiệu, chứ qui vị muốn mua hãy coi cái nhãn « Con BƯỚM-BƯỚM » mới là thiệt thuốc của Bồn-Hiệu. Tại Saigon, nhà số 23 đường Pellerin, có trữ bán lể

THIỆT GIÁ :

Mỗi hộp . . . . . 1 \$ 50

GRAVURE SUR MÉTAUX ET MÈRES

TIỆM KHÁC CON DẤU
Xin chú qui vị nào muốn coi kiểu các con dấu xin viết thư cho tôi mà lấy sách mẫu (Catalogue), tính giá thiệt rẻ hơn hết.

NGUYỄN-CHÍ-HÒA,
48 Amiral-Duprat, Saigon.

NGUYỄN-CHÍ-HÒA

Đã học ở trường nghệ thuật (Ecole des Arts) và ở trường kỹ thuật (Ecole des Arts et Métiers) ở Paris. Đã làm việc ở các xưởng in và xưởng khắc ở Paris và ở Saigon. Đã được các bằng cấp và các huy chương. Đã làm việc ở các xưởng in và xưởng khắc ở Paris và ở Saigon. Đã được các bằng cấp và các huy chương.

Thứ rượu này ha nguyên khi. Trừ hàn nhiệt. Thêm sắc cho trái trắng.

Đơn ông về đơn bà. Làm cho thân thể ngũ tạng lục phủ thanh. Giúp cho mau có con. Cách đơn rượu thuốc này nó làm cho trở nên một môn thuốc như hạt, tuy có dùng Quinquina làm cốt mặc dầu, chứ rượu này là một môn khai vị. Uống nó rất thanh tao. Mau thấy hiệu nghiệm hơn các thứ thuốc khác.

KHẢ KỶ

Muốn cho khỏi làm lạc mà thiệt hại cho chú qui khách thì hãng Dubonnet ra cho ai biết trước hãng Hurot tiến Dubonnet này là rượu bô người khi, có dùng thuốc Quinquina làm cốt mà Hạng này người bôn hiệu thì Nam-kỳ, Bắc-kỳ, Trung-kỳ và Cao-mao là

Hãng BERTHET, CHARRIERE và CÔNG-TY đường Kinh-lập, số 82, SAIGON

Thuốc điều kiện này Bao gantri

đi to mà lại van chặc. — Có đàn

chàng một

róc giầy trắng

ngoài bao. —

Liệt nó thì

được toại chi

tiêu điều

khỏi lạc.

Hiệu thuốc

này là một

hiệu rất hên

ma qui thấy

ông phải

tránh.

Hãng BERTHET, CHARRIERE và CÔNG-TY

CHỮ VÀO XE BÀN

ở đường Kinh-lập môn bài

số 82, SAIGON

NHÀ HÀNG Nam-Thuận-Phát

LE-VAN-LE kế nghiệp
Góc đường Pellerin-Espagne số 69—SAIGON

Kính,
Mời viên-quan quí-khách thừa nhận đến nhà hàng tôi nưng tửu và dùng bữa trước là đặng vừa ý qui viên sau giúp tôi nên việc.

Từ ngày vào kế nghiệp, tôi đã sửa sang nội tiết và sắp đặt mọi việc lại như mới. Chẳng những vật thực đồ mồi đủ vị, cách tiếp đãi qui-khách rất trọng hậu.
Tôi lại có lập riêng một phòng, để khi có qui khách nào ngồi dùng bữa hoặc giải hát cho xứng đáng.

RƯỢU THUỐC HIỆU LẠ QUINA GENTIANE

Loại Tu-viên Saint-Paul báo chế. Là một thứ rượu rất ngon cho con người đang trường thọ. Những người nào muốn đặng trường thọ và tránh khỏi nọc vi trùng trong bình hoa chí, thì nên uống thứ rượu Quina Gentiane này hàng ngày 1 ly nhỏ trước khi ăn cơm.

Thư-trưng bô này báo chế từ ngày 1850 năm rồi bởi tay ông Dom Manoel là thầy tu tại l'Abbaye de san-Paulo vien.

Trong các hoàn cầu đều dùng nó để chữa bệnh sự dùng dùng nó mà có bệnh như: Nhứt là các sự nóng nực thì hay dùng nó bô C ăn trong các tiêm hay xén.

Lý-Tích-Hậu

TIỆM MAY
Ở đường Némésis 80—SAIGON

Chợ Bến-thành, ngõ xuống, ngang tiếm Cầm-đò, có bán đồ đồ nữ-công và hàng giặc như: Nút-áo, Kim, Chỉ và hàng Tàu, hàng Bắc, hàng Trung-kỳ, lụa Trà-kiến, Đũi, Đũi, Đũi, nhiều Baril, lãh Gò-đũi, xuyến Bể-nơ v. v.

Máy dệt kiểu quần áo Tây-Nam; tay thợ Bắc, thợ Huế rành nghề, thông thạo đàng kim mồi chỉ, may rất mau và rất rẻ; muốn dệt một ngày cho có đồ, cũng có.

Kính mời qui có qui bà, vị nghĩa ông-bang, con rảnh bước thừa nhận, ghé tiệm tôi xem thử.

Tôi lấy làm may mà đặng tiếp qui có qui bà hạ cớ.

HỒ-NGOC-HOAI.

PILULES FOSTER

Remède spécial pour les maladies des reins et de la vessie

福德氏秘製保腎丸
人身之血每三分鐘經過腎臟一次... 腎臟之病... 保腎丸之功效...
(Pilules Foster pour les Reins) 內腎... 舒宜先服福德氏秘製補血丸...
結可服三丸及大便通順仍閉止

La Véritable Marque (Etiquette faune)

PRIX: 3 fr. 50 le flacon, chez tous les pharmaciens.

HOÀI DƯƠNG BÌNH

Muốn trừ cái bệnh hoải dương thì phải ựa thứ thuốc bô huyết bô cân mà uống mới đặng.

Trong cái bệnh hoải dương này có nhiều có, một là nỏ-cân có bệnh, hai là cốt chấy suy khuyết.

Thường là cái việc giao cấu thì nó tung nơi nỏ-cân, nếu nỏ-cân hư bại thì tinh tử dục-lạc-đo. Bởi vậy ai có bệnh này nên uống thuốc Pilules Pink là một vị thuốc bô nỏ, cái sức nó bô huyết bô cân hay làm cho ngũ tạng lục phủ hưng vượng, thân thể trắng hồng, chẳng những sáng sủa trong việc làm ăn, mà lại san đả hi đả thực nữa.

Tuy Pilules Pink (ánh được minh liệt như vậy mặc lòng, chứ kỳ trang hiệu hân, song nó vào và hân.

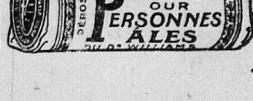
Tại xứ Thổ-nhĩ-kỳ và xứ Ai-cập là chỗ đờn ông hay có nỏ-cân thì họ hay uống thuốc Pilules Pink bân đít về cùng, hoặc họ tra đặng vị nó chữa cái bệnh hoải dương rất hay rất lể.

PILULES PINK

(Bô hoàn linh đon)

Trong các tiệm thuốc có bán, có trữ tiếm thuốc của ông MARI et LAURENS Pharmacie de Normale, Saigon.

Mỗi hộp giá là 3 quan 50; 6 hộp 17 quan 50.

Hãng BERTHET, CHARRIERE và CÔNG-TY CHỮ VÀO XE BÀN ở đường Kinh-lập môn bài số 82, SAIGON

SOCIÉTÉ DES TABACS

DE L'INDOCHINE

(Đông-dương Yên diệp Công-ty)

Tư-bản : 6.000.000 fr.

Chính sở Công-ty tại **PARIS**

Sở Cai-trị và công-xưởng tại **HANOI**

Đón-diễn trông
thuộc lá tại **KIM-XUYÊN** và **VĂN-KHÊ**

Hiện có những thứ sau nầy gửi bán trong các hiệu :

**XI-GÀ.
NINA.**

Thuộc chưa vản :

COQ (Con gà)

vản vản

Và thứ thuộc lá vản, chiêu khách, hiệu

PAGODE (Cái chùa)

Thuộc vản :

FAVORITES.

MÉTROPOLES

LỜI KHUYÊN (Conseil)

Chúng những lá thuốc diệp Diva là thuốc
tốt nhất, sự này cũng rõ, mà lại nhờ
sự chọn thuốc yểm một cách kỹ lưỡng, đến đời
không còn một chút ngứa nạo trong đó, nên
hỏi nó dù dùng không hề bình hoàn. Đối đó
trung chỉ tồn tại mà biết lo ngứa bình hoàn
ai hay sợ đau ngứa mấy người ghiên thuốc
lưu ý, thì khỏi mua thuốc diệp Diva mà
đưa đặng thêm thuốc khác.

Có bán trong các tiệm hàng xen và
quan ca

TRỊ BỆNH YEU PHÁP (Conseils medicanx)

Cher vị muốn cho trong nhà có
một thứ rượu mà dùng trong lúc
đau rét, hoặc nóng lạnh, thì
không đáng tiền, thì hãy mua rượu
Rhum mana là rượu thiên hạ rất
chạy và lại tốt hơn các thứ
rượu khác
Hãy coi cho kỹ kẻo lầm thứ giả,
hãy nài cho phải, cái ve có dán
nhãn trắng.

Có bán trong các tiệm hàng xen

PHẢI DÙNG THUỐC BỒ VÀ TRỊ ĐAM THIỆT HIỆU LÀ ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX

Của ông **lương-y GUILLET**

Từ tám mươi năm nay thuốc **ELIXIR** có chế
đường của quan **lương-y GUILLET** lấy làm thần hiệu
trong những bệnh **HƯ PHẾ**, đau trong **TI VỊ**, đau
nơi **TRÁI TIM**, **ĐAU GAN**, **ĐAU MINH**, **RÉT VỎ**
DA, hoặc **CHÓI NƯỚC**, **BỆNH KIẾT**, **BỆNH HO ĐAI**,
BỆNH CUM, **GHE CHÓC NGOÀI DA** và bệnh có
TRÔNG LẠI TRONG BỤNG.

Ấy là một thứ **THUỐC XÒ** re tiền và rất hiệu
nghiệm làm cho **HUYẾT RA TÍNH KHIẾT**. Những
bệnh gốc bởi **ĐAM** hay là **MẬT** phát ra thì uống
nó hay lắm.

Bất kì thuốc trị đăm nào mà không có dấu ký
tên **PAUL GAGE** thì chớ đặng.

LẠI CÓ MỘT THỨ

THUỐC HOÀN XÒ

nửa cũng rất trong (thứ **Elixir Tonique Antiglaireux**
của quan **lương-y Guillet**).

Chánh hiệu trị thuốc này là nhà : **PAUL GAGE FILS**, một hãng
bảo chế y sinh, đường **GREENELLE ST GERMAIN** môn dài số 9,
ở tại có thành **PARIS**.

VÀ TRONG CÁC DƯỢC PHÒNG ĐỀU CÓ BÁN

KHOẢN CHẤT THUY

Nước suối sấm (thạch)

VICHY

PHÁP-QUỐC-TUYỂN

VICHY CÉLESTINS

là ban nguyên vẹn (trị bệnh đau thần, bình đau Bàng-quang, bình Phong -
đau nửa ve Thạch-lâm-bình (kể) - Đau máy chỗ 141-160.)

VICHY GRANDE-GRILLE (trị bình đau gan
và bình đăm.)

VICHY HOPITAL (trị bình thường ti, trường nhiệt)

Hãy coi chừng đó giả mạo, khi mua phải chỉ cho đúng
thứ nước nầy mình muốn dùng

VICHY-ÉTAT BIÈUÈTÈ

SEL VICHY-ÉTAT là muối tự nhiên trong nước suối ấy mà ra -
Có hợp và có ve.

PASTILLES VICHY-ÉTAT mỗi khi ăn cơm rồi uống chừng 2, 3
hoàn thì dễ tiêu hóa.

COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT dùng để cho mình đơn nước xi
(Môi-khi-chất).

Hiệu vải này là hiệu riêng của
Hàng **Gauthier, Charrière và Công-ty**
ở đường Kinh-lập, số 68, SAIGON
vải nào mà có dính hiệu này thì là một thứ vải
thượng hạng và đẹp

THƯỢNG HẠNG

WHISKY

CHANG LÀ RƯỢU VUA
trong các thứ

WHISKY

Uống nó vào đá dặng

BỒ DƯƠNG

mà lại

VUI VÈ

RƯỢU COGNAC

HIGU

HENNESSY

là một thứ rượu

TỐT THƯỢNG HẠNG

Ấy là rượu vua trong các
thứ rượu Cognac. Các hiệu
rượu khác biết sao bì lạp.

Bực thượng lưu các
quan các nhà thờ trước
đều ưa dùng. Cứ mùa
COGNAC hiệu này mà
uống chớ chàng hề chịu
thứ khác.

Le gérant : **NGUYỄN-VĂN-CHỎI**
Certifie l'insertion. . . . .

Saigon, le 1919

Vu pour légalisation de la signature
de M. . . . .
Saigon, le 19
Le Maire de la Ville de Saigon

Certifié le 18 mai 1919
Six cent quatre vingt six
Saigon le 18 mai 1919
Imp. du Lục-tính-tân-văn
Toulevard Norodom